
**APPLICATION OF FINANCIAL ANALYSIS IN FUNCTION OF COMPANIES'
LIQUIDITY EVALUATION****Ajsel Usinova**Ayselusanova22222@hotmail.com

Abstract: The financial statements represent a "snapshot" of the company's operations in a specific period and one of the main sources of data for evaluation of the financial condition and result of companies and analyze their overall performance. The analysis of financial statements is the use of accounting information in decision-making and investment business. The process of analyzing financial reports is designed to help business people, investors and lenders to learn how to read, interpret and analyze prepared financial statements. Essential tool in the analysis of financial statements is financial (ratio) analysis. The objective of this master's thesis is to explain the application of financial indicators in the analysis of business processes in general and to give a special contribution to the understanding of the application of financial liquidity indicators. From this point of calculation is illustrated and also made a detailed analysis of the performance of the liquidity situation with specific representative sample of companies in the Macedonian economy.

Keywords: financial analysis, financial reports, profitability, stability, liquidity.

**ПРИМЕНА НА ФИНАНСИСКАТА АНАЛИЗА ВО ФУНКЦИЈА НА ОЦЕНКА НА
ЛИКВИДНОСТА НА КОМПАНИИТЕ****Ајсел Усинова**Ayselusanova22222@hotmail.com

Апстракт: Финансиските извештаи се еден од основните извори на податоци за оцена на финансиската состојба и работењето на компанијата во одреден временски период. Анализата на финансиските извештаи претставува употреба на сметководствените податоци во процесот на донесување деловни и инвестициони одлуки. Процесот на анализа на финансиските извештаи е дизајниран за да им помогне на деловните луѓе, инвеститорите и кредиторите да научат како да ги читаат, интерпретираат и анализираат подготвените финансиски извештаи. Основно средство за анализата на финансиските извештаи претставува финансиската ратио анализа. Целта на овој труд е да се објасни примената на финансиските показатели при анализата на работењето на компаниите, а особено да се даде придонес во разбирањето на примената на финансиските показатели за ликвидноста. Од тој аспект илустрирана е пресметката, а воедно направена е и детална анализа на показателите за состојбата со ликвидноста на одреден репрезентативен примерок на компании од македонската економија.

Клучни зборови: финансиска анализа, финансиски извештаи, профитабилност, стабилност, ликвидност.

1. ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

Тргувајќи од целта на секој финансиски менаџер да направи квалитетна финансиска анализа и финансиско планирање, потребно е солидно познавање на финансиските извештаи. Во оваа глава ќе бидат обработени најзначајните финансиски извештаи (искази) на претпријатието:

- биланс на состојба (Balance Sheet),
- биланс на успех (Income Statement),
- извештај за акумулирана добивка (Statement of Retained Earnings) и
- извештај за готовинските токови (Cash Flow Statement).

Заедно, овие извештаи даваат комплетна слика на работењето на фирмата и нејзината финансиска позиција. Податоците се прикажуваат за две паралелни години или повеќе периоди, за да се споредат постигнатите резултати.

Информациите содржани во финансиските извештаи се користат, не само од страна на менаџментот на претпријатието за оцена на нивното работење, туку и од страна на инвеститорите, за да можат да формираат очекувања за идните заработувачки и дивиденди.

Целта на финансиските извештаи, кои задолжително се објавуваат е да обезбедат информации за финансиската состојба, работењето и промените во финансиската состојба, кои се корисни за голем број корисници во донесувањето на економски одлуки. Како корисници, покрај споменатиот менаџмент на

претпријатието, компанијата (интерни корисници), се јавуваат и другите корисници, кои не се вклучени во секојдневното работење на фирмата (екстерни корисници). Финансиското известување преку финансиските извештаи, треба да обезбеди информации, кои се корисни за сегашните и потенцијалните инвеститори, вложувачи на капитал, кредитори и други доверители и корисници, при нивното одлучување за рационално инвестирање, кредитирање и сл. Целта на финансиското известување е обезбедување на информации, кои ќе им помогнат на претходно наброените корисници во нивната проценка на сумата, времето и степенот на несигурност на примањето на пари, во перспективата, во форма на дивиденди или камати и приходи од продажба, откуп или доспевање за наплата на хартиите од вредност или заемите. Инвеститорите и кредиторите своите одлуки ги темелат на идните готовински примања од продажбата на акциите, наплатата на заемите и готовинските примања од дивиденди или камата. Неспорен е фактот дека постои поврзаност помеѓу готовинскиот тек на компанијата и готовинските примања на инвеститорот, вложувачот. Овој аспект ќе биде подетално елабориран во следните редови.

Финансиските извештаи се слика на финансиските ефекти на трансакциите и нивното групирање во широки класи, од аспект на нивните економски карактеристики. Овие класи се наречени елементи на финансиските извештаи. Елементите можат да се класифицираат според нивната природа или функција во работењето на фирмата, со намера да се прикажат информации, на начин многу покорисен за корисниците кои донесуваат економски одлуки.²¹⁶

Билансот на состојба претставува преглед на финансиската состојба на претпријатието на одредена дата. *Елементи на билансот на состојба се:*

1. *Средства* (assets - актива): средство е еден вид на ресурс, контролиран од фирмата, стекнат како резултат на настаните во минатото и од кои се очекува прилив на идни економски користи;
2. *Обврски* (liabilities - пасива): обврска е моменталниот долг на фирмата, кој потекнува од настаните кои се случиле во минатото, договор од кој се очекува да произлезе одлив на средства од фирмата, кои носеле економски користи;
3. *Капитал* (equity - капитал на сопствениците- сопственички капитал, главница) е резидуална вредност (остаток) во средствата на фирмата по одбивањето на сите обврски - (*Средства* = *Обврски* + *Сопствен капитал*).

Билансот на успех ги прикажува приходите и расходите на претпријатието во тек на одреден временски период, обично за една година или тромесечје. Додека билансот на состојба ја дава сликата на финансиската состојба во точно одреден временски период (момент), билансот на успех ја опишува профитабилноста на претпријатието во одреден временски ток. *Елементите на билансот на успех се:*

1. *Приходи* (income): претставуваат зголемување во економските користи, во еден пресметковен период, во форма на прилив или зголемување на средства или намалување на обврските, кои се одраз на зголемувањето на сопствениот капитал, различно од она зголемување кое е остварено по пат на додатни вложувања на партнерите, акционерите.
2. *Расходи* (costs): намалување во економските користи во еден пресметковен период, во форма на одлив или намалување на средствата или зголемување на обврските, кои се одразуваат во намалување на сопствениот капитал, различно од она кое претставува распределба на капиталот на учесниците - сопствениците.

2. БИЛАНС НА СОСТОЈБА

Билансот на состојба е извештај за финансиската позиција на фирмата на специфицирана дата (определен ден). Најчесто тоа е последниот ден од годината, но може да биде првото полугодие, квартал, месец и сл. Билансот на состојба ги прикажува инвестициите (вложувањата) на фирмата во форма на средства и изворите преку кои се обезбедени тие средства, односно, како се финансирани средствата, дали се изворите позајмени (обврски) или сопствени, или пак се остварени преку продажба на сопственички акции (акционерски капитал). Билансот на состојба всушност е систематски приказ на состојбата на средствата и на изворите на определен ден. Дизајниран е да ја прикаже големината на средствата, обврските и сопствениот капитал на крајот на фискалната година. При тоа, како што е случај со секој биланс - вкупните средства треба да се еднакви на вкупните обврски, плус сопственичкиот капитал. Основната равенка на Билансот на состојба е:

$$\text{Средства} = \text{Обврски} + \text{Капитал на сопствениците или}$$

²¹⁶ Кожухаров, Сашо. *Сметководство*. Скопје: Универзитет за туризам и менаџмент, 2010. стр. 26

Средства - Обврски = Капитал на сопствениците

Средствата се материјална основа за секоја деловна активност во претпријатието. Претпријатијата во репродукциониот процес ангажираат и трошат најразлични видови средства: средства за работа (згради, машини, различна друга опрема) и предмети за работа (суровини, материјали, ситен инвентар, амбалажа и др.). Сите овие средства се неопходни за извршување на репродукциониот процес и во економската литература се познати како деловни средства. Деловните средства се групираат во две основни групи: основни (постојани, фиксни, нетековни) средства (англиски - *fixed assets*) и обртни (тековни - *current*) средства. Разликата меѓу овие две групи е во интензитетот – брзината на трошењето на средствата во репродукциониот процес.²¹⁷

Табела 1 *Биланс на состојба*

<i>Средства</i>	31.12.2004	31.12.2003
Пари и парични еквиваленти	178	175
Побарувања од купувачите	678	740
Залихи (суровини, производство во тек и готови производи)	1.329	1.235
АВР (однапред платени трошоци)	21	17
Акумулиран претплатен данок	35	29
Тековен имот	2.241	2.196
Фиксен имот по набавна цена	1.596	1.538
Минус: Акумулирана амортизација	(857)	(791)
Нето фиксен имот	739	791
Долгорочни инвестиции	65	-
Останат долгорочен имот	205	205
Вкупен имот	3.250	3.148
Обврски и акционерски капитал		
Банкарски кредити и обврски по издадени хартии од вредност	448	356
Обврски према добавувачите	148	136
Пресметан данок	36	127
Останати обврски (плати, придонеси и др.)	191	164
Тековни обврски	823	783
Долгорочен долг	631	627
Акционерски капитал		
Обични акции	421	421
Премија на уплатениот капитал	361	361
Акумулирана добивка	1.014	956
Вкупно акционерски капитал	1.796	1.738
Вкупни обврски и акционерски капитал	3.250	3.148

Во билансот на состојба се искажуваат средствата на претпријатието систематизирани според нивната намена и според степенот на ликвидност. Вкупните средства (Total Assets) со кои располагаат претпријатијата можат да се поделат во две групи: постојани средства и тековни (обртни) средства.

Постојани средства се вложувања во материјални и нематеријални средства, кои во вложените средства остануваат врзани подолго од една година и кои дел по дел ја пренесуваат својата вредност (амортизација). За нив е карактеристична долгорочна употреба, повеќекратна употреба и постепеност на нивното трошење. Карактеристично за основните (нетековни) средства е тоа што тие го формираат основниот (трајниот) капацитет на репродукциониот процес (трајни услови за работа) и сукцесивно, т.е. постепено ја пренесуваат својата вредност на готовите производи и услуги.

Основни елементи на фиксните средства се:

²¹⁷ Ивановски, З. *Финансиски менаџмент*. Скопје. ЕУРМ. 2008. Стр. 55

1. *нематеријални вложувања* (им недостасува физичка супстанца и можат да се сретнат под називот недопирливи: авторски права, трговски марки, права на франшиза, патенти, гудвил-goodwill);
2. *материјални вложувања* (средства за производство, кои се користат во работењето на фирмата, не се наменети за продажба, туку се чуваат за употреба во работењето на бизнисот):
  - земјиште ;
  - долгогодишни насади ;
  - основно стадо;
  - недвижности ;
  - опрема;
  - транспортни средства

3. *инвестиции* (инвестиции во земја, згради и опрема кои не се користат во тековниот период, туку се чуваат за да бидат искористени во иднина; инвестиции во хартии од вредност, кои не се купени за да бидат продадени во кус рок; во многу случаи инвестиции се во обични акции на други компании, со цел да се постигне некое влијание или контрола над работењето над друга компанија).

Постојаните средства во книговодството се евидентираат по нивната *почетна (набавна) вредност*, а нивната *сегашна* непотрошена вредност се добива со одземање на *акумулираната амортизација (депрецијација)*, со што се врши *исправка на вредноста* на постојаните средства. Постојаните средства влегуваат во билансот на состојба по нивната *сегашна - нето вредност*.

Вредносниот израз на трошењето на постојаните средства се нарекува *амортизација (депрецијација)*. *Депрецијација* е процес на распоредување, алоцирање на трошоците на долгорочните вложувања (постојаните средства), како што се зградите или опремата во текот на нивниот корисен век. Како познати методи на депрецијација се: праволиниска, метод на забрзана депрецијација и сл.

Во западната литература се среќаваат следните термини за постојаните материјални средства: Fixed Assets (Buildings, Equipment, Land), додека нематеријалните постојани средства се познати како: Intangible Assets (Brand Names, Trademarks and Patents, Distribution Networks, Customer Loyalty, Loyal and Skilled Work Force).
218

Разлика помеѓу тековните (обртните) и фиксните средства се состои во тоа што, тековните средства немаат долгорочен карактер. Тековните средства еднократно се трошат во репродукциониот процес и одеднаш целосно ја пренесуваат својата вредност на готовите производи и услуги. Тие не се набавуваат да бидат трајно ангажирани во деловните процеси на претпријатието, туку целта е со нивното трошење да се добие и реализира готов производ-услуга или пак да се реализира трговска стока. Имено, за обртните средства е карактеристичен фактот што деловниот ентитет одделните појавни облици не ги набавува со цел трајно да ги употреби, туку што побрзо да ги потроши (продаде) и тоа благодарение на нивното трошење, односно со продажбата да добие обртни средства во некој друг облик. Според ваквите карактеристики на обртните средства може да се констатира дека тие во текот на една година (*оперативен циклус*) многу брзо се вртат во репродукциониот процес на претпријатијата.

Тековни средства се готови пари и други средства за кои се очекува да бидат претворени во пари, односно готовина или продадени или потрошени парични средства во текот на еден оперативен циклус на бизнисот или за време од една година, ако оперативниот циклус е покусок од една година. Тие постојано, низ секој оперативен циклус ја менуваат формата, почнувајќи од парична во трансакциите на вложување, па добиваат преодна или материјална форма на залихи и повторно со продажба се претвораат во пари, односно истите постојано циркулираат во секојдневното работење на бизнисот. Редоследот на групирањето на тековните средства во билансот на состојба, според принципот на ликвидност, започнува со паричните средства и продолжува со средствата кои набрзо ќе се претворат во пари, а завршува со средствата за кои се очекува најтешко да добијат парична форма, односно се почнува со најликвидните средства, продолжува со помалку ликвидните и се завршува со најмалку ликвидните.

Како дополнување на готовината (парите), побарувањата и залихите, постојат уште два типа на средства кои се класифицираат како тековни средства: хартии од вредност наменети за тргување (продажба) и претплатените расходи (активни временски разграничувања-АВР). Вишокот на готовина често пати се инвестира во акции или обврзници на други компании, како и во различни владини (државни) инструменти. Ако овие инвестирања се направени со намера покасно, во кус временски период да се продадат, тие се класифицираат како тековни средства и се нарекуваат кусорочни вложувања или хартии од вредност наменети за тргување.

²¹⁸ Ивановски, З. *Финансиски менаџмент*. Скопје. ЕУРМ. 2008. Стр. 52

Тековните средства во билансот на состојба се прикажуваат според степенот на ликвидноста и истите можат да се јават во три основни форми: парична, материјална форма и побарувања. Петте главни ставки во рамките на обртните (тековните) средства се:

1. *готовина*: пари и депозити (вклучена по нејзината стварна вредност);
2. *краткорочни вложувања* (генерално вреднувани по пазарната вредност);
3. *побарувања од купувачи и други краткорочни побарувања* (прикажани по проценетиот износ што може да се наплати);
4. *залихи* (прикажани по набавна или по пониска набавна или пазарна вредност);
5. *АВР* (активни временски разграничувања)-однапред платени трошоци што се однесуваат на идните пресметковни периоди

Во англиската литература тековните средства се поделени според следната класификација: Current Assets (Cash, Marketable Securities, Account Receivables, Inventory).

Во билансот на состојба се прикажани и обврски (Liabilities), така што се прикажуваат изворите на средствата според нивното потекло (туѓи или сопствени) и според рочноста (краткорочни, долгорочни или трајни). Поимувањето на тековни обврски е тесно поврзано со она за тековните средства. Тие претставуваат долг кој ќе биде измирен, платен за време од една година или во наредниот оперативен циклус во зависност кој од нив е покус. Во групата на тековни средства влегуваат:

- *обврски кон добавувачите*;
- *обврски кон банки за краткорочни кредити*;
- *обврски за даноци од приход*;
- *обврски за плати на работници*;
- *делот од обврските* (долгорочни) што се однесуваат на тековната година и има третман на краткорочна обврска;
- *ПВР* (пасивни временски разграничувања) - пресметани, а неплатени трошоци за тековниот период

Според англиската терминологија, тековните обврски се според следната класификација: Current Liabilities (Accounts Payable, Short-Term Debt, Accruals).

Секој долг кој нема да биде платен или на друг начин измирен во текот на идната година или оперативен циклус, ако циклусот е покус, се класифицира како долгорочна обврска. Така под *долгорочни обврски* спаѓаат:

- Долгови кон банки или други институции;
- Заеми врз основа на долгорочни обврзници;
- Хипотекарни заеми.

Во западната литература се среќаваат следните називи за долгорочните обврски: Long-Term Liabilities (Long-Term Debt, Pension Obligations, Deferred Taxes, Leases).

Капиталот на сопствениците ги претставува побарувањата на сопствениците спрема средствата на претпријатието. Тие средства се нивна сопственост. Овие побарувања произлегуваат од два извори: од *вложениот капитал* од страна на сопствениците и од *заработениот капитал* создаден во самото претпријатие. Вложениот капитал се појавува во билансот на состојба во форма на *акции*, а заработениот прима форма на *задржана (акумулирана) добивка*, заработка. Како сегменти на сопствениот капитал во форма на капитални акции се познати:

- *обични акции* - основна форма на сопственост во еден бизнис;
- *приоритетни акции* - носат со себе конкретни привилегии (пример, во однос на исплатата на дивиденди; во случај на ликвидација на фирмата, приоритет во распределбата на средствата на деловниот ентитет кој се ликвидира).

Вредностите на капиталните акции можат да се појават во билансот на состојба како две посебни ставки и тоа:

- *номинална вредност на акциите* (par value); и
- *уплатен капитал над номиналната вредност на акциите* (додатно уплатен капитал или премија на уплатениот капитал);

Збирот на овие две ставки ја покажува вкупната сума која била платена од сопствениците за акциите, кои ги имаат во сопственост. Тоа значи дека ако ал пари вредноста на акциите изнесува \$1, премија на уплатениот капитал е износот уплатен над ал пари вредноста. На пример, ако компанијата продаде дополнителни акции за \$6, тоа ќе значи зголемување од \$1 за обични акции и \$5 зголемување на делот на дополнително уплатениот капитал. Трет елемент на главницата е зголемувањето на капиталот на акционерското друштво

преку реинвестирање, од акумулираната добивка, што претставува инвестирање кое се одвива по најниски трошоци

Капиталот во билансот на состојба во претпријатија од корпоративски тип се класифицира како:

1. акционерски капитал (фондови на акционерите);
2. акумулирана добивка;
3. резерви кои претставуваат распределба на акумулираната добивка.

Во западната литература сопствениот капитал се класифицира според следното: Equity (Proceeds from Stock Sales, Retained Earnings, Value Created by Investments). Покрај споменатите групи на обврски, како нематеријални обврски на претпријатието се и обврската за создавање на производи со добар квалитет, грижата за купувачите, гаранциите и сл.

Во западната литература етичките обврски на компанијата се среќаваат по следната класификација: Intangible Liabilities (No-Layoff Policy, Commitment to Quality, Products and Services, Need to Advertise and Promote). Износот на капиталот искажан во билансот на состојба е детерминиран од вредноста на средствата и обврските. Така, големината на *нето обртниот капитал* на претпријатието се добива кога од тековните (обртните) средства ќе се одземат тековните - краткорочните обврски, а големината на сопствениот капитал, кога од вкупните средства ќе се одземат вкупните обврски. Овие односи можат да се претстават со следните равенки:

$$\begin{aligned} \text{Нето обртен капитал} &= \text{Тековни средства} - \text{Тековни обврски} \\ \text{Сопствен капитал} &= \text{Вкупни средства} - \text{Вкупни обврски} \end{aligned}$$

3.БИЛАНС НА УСПЕХ

Вториот финансиски извештај е Билансот на успех. Билансот на успех е извештај кој го мери успехот од работење на претпријатието за даден временски период. Билансот на успех може да се опише како разлика помеѓу приходите и расходите и нето добивките на претпријатието во определен временски период.

Преку билансот на успех се пресметуваат и прикажуваат резултатите од работењето на едно претпријатие во еден период од време-пресметковен период. Пресметковниот период опфаќа една календарска година, но акционерските друштва кои котираат на берзите изготвуваат финансиски извештаи и во покуси временски периоди (секој квартал), а во тој сет на извештаи е и билансот на успех. Во однос на структурата на билансот на успех, преовладува концептот на утврдување на целосна (нето) добивка како крајна цел на билансот на успех - промена во капиталот на сопствениците на еден деловен ентитет, за еден период на време од трансакции и други настани и околности, кои претставуваат туѓи извори од гледна точка на сопствениците. Клучот за разбирање на билансот на успех е разбирање на сметководствените равенки²¹⁹:

$$\text{Приходи} = \text{Расходи} + \text{Добивка или Приходи} + \text{Загуба} = \text{Расходи}$$

Табела 2 Биланс на успех

	31.12.2004	31.12.2003
Нето-приход од продажба	3.992	3.721
Трошок на продадени производи	2.680	2.500
Бруто добивка	1.312	1.221
Трошоци на продажбата, општи и административни трошоци	912	841
Оперативна добивка (ЕВИТ)	400	380
Трошоци за камати	85	70
Добивка пред оданочување (ЕВТ)	315	310
Данок на добивка	114	112
Нето добивка	201	198
Парични дивиденди	143	130
Пораст на акумулирана добивка	58	68

Билансот на успех известува за вишокот на приходи над расходи, а таа разлика е позната како нето-добивка (синоними на нето добивка се профит или заработка), или кога има вишок на расходи над приходи, тогаш ја искажува разликата под името нето загуба во периодот.

²¹⁹ Кожухаров, Сашо. *Сметководство*. Скопје: Универзитет за туризам и менаџмент, 2010.стр. 31

Табела 3 Биланс на успех

		2001	2000
РЕАЛИЗАЦИЈА		3.431.410	3.421.594
ТРОШОЦИ СОДРЖАНИ ВО РЕАЛИЗИРАНИ ПРОИЗВОДИ		(2.508.479)	(2.685.255)
БРУТО ДОБИВКА		922.931	736.339
Останати приходи од работењето		153.554	305.016
ТРОШОЦИ ЗА ДИСТРИБУЦИЈА (ПРОДАЖБА)		(281.598)	(232.545)
Трошоци за администрација		(301.091)	(294.001)
Останати оперативни трошоци		(215.542)	(76.919)
Оперативна добивка		278.254	437.890
ТРОШОЦИ НА ФИНАНСИРАЊЕ		(52.440)	(83.141)
Добивка пред оданочување		225.814	354.749
ДАНОК НА ДОБИВКА		(29.833)	(61.692)
Нето добивка		195.981	293.057
МАЛЦИНСКИ УДЕЛ	0	(561)	(532)
Добивка на групата		195.420	292.525
Заработка по акција			
- Основна (во денари)		122.53	
- Дилутирана (во денари)		125.89	

Од големината на остварениот финансиски резултат зависи зголемувањето на капиталот на инвеститорите, довербата во менаџерскиот тим, сигурноста на вработените и сигурноста која кредиторите или инвеститорите ќе ја имаат за компанијата. Поради општиот интерес за негово изготвување, а посебно интересот на државата да го следи работењето на компаниите, пропишана е обврската за негово изготвување и тоа во стандардизирана форма. Од посебен интерес за државата е вредноста на *оперативната добивка* (ЕБИТ- Earnings before interests and taxes) и *добивката пред оданочување* (ЕБИТ- Earnings before taxes).

Оперативната добивка, која претставува позитивна разлика помеѓу приходите од продажбата и оперативните расходи, има големо значење за компанијата, поради тоа што претставува израз на влијанието на вкупниот капитал (сопствениот и позајмениот). Кога од оперативната добивка ќе се одземат расходите од финансирањето (кои произлегуваат од користењето на туѓиот капитал), всушност се исклучува и влијанието на туѓиот капитал врз неа, од што произлегува добивката пред оданочување. Кога ќе се оддели делот за државата (данок на добивка) се добива нето добивката, што им останува на располагање на сопствениците на капиталот. Дел од добивката е наменета за дивиденди, а дел за акумулирана добивка (за зголемување на капиталот на компанијата). Пред да се дојде до тој дел се издвојува дел од добивката за исплата на приноси (фиксни) на имателите на приоритетни акции.²²⁰

4. ЗАКЛУЧОК

Анализата на финансиските извештаи претставува употреба на сметководствените податоци во процесот на донесување деловни и инвестициони одлуки. Финансиските извештаи се прегледи кои го опфаќаат целокупното работење на компанијата.

Самото разгледување на прикажаните позиции на финансиските извештаи, освен апсолутниот износ на истите, на корисникот не му обезбедува доволно информации за бонитетот на претпријатието. Такви информации корисникот може да ги добие по пат на анализирање на билансот користејќи ги финансиските показатели. Кога зборуваме за анализата на финансиските извештаи, таа во суштина се поистоветува со анализата со помош на финансиски показатели (индикатори, коефициенти). Показателите претставуваат однос помеѓу две големи изразен во проста математичка формула. Показателите имаат своја вредност само ако се правилно интерпретирани

²²⁰ Ивановски, З. *Финансиски менаџмент*. Скопје. ЕУРМ. 2008. Стр. 62

БИБЛИОГРАФИЈА

- [1] Baroš Željko. *Osnovi menadžmenta*. Banja Luka: Vizija, 2005.
- [2] Belak, Vinko. *Računovodstvo proizvodnje*. Zagreb: RRIF Plus, 2009.
- [3] 3.Benić, Đuro. *Mikroekonomija –menadžerski pristup*. Zagreb: Školska knjiga, 2012
- [4] 4.Collier, Paul. *Accounting for managers*, 2 ed., John Willey & Sons, 2006
- [5] Davis Tony, & Ian Crawford. *Business Finance and Accounting*. Prentice Hall, 2011.
- [6] Đogić, Rifet. *Osnovi savremenog menadžmenta*. „Štamparija Fojnica“ d.o.o Fojnica, 2007
- [7] Ивановски, Зоран. *Финансиски менаџмент*. ЕУРМ. 2008
- [8] Ilić Bojan, & Vesna Milićević. *Upravljanje troškovima*. Beograd: FON, 2005
- [9] Jakovcević, Klara. *Upravljanje troskovima*. Subotica: Ekonomski fakultet, 2008
- [10] Kumalić Jusuf. *Finansijski menadžment*. Univerziteta u Bihacu: Ekonomski fakultet, 2004
- [11] Meler, Marcel. *Marketing*. Osijek: Grafika, 2002
- [12] Miko Ladislav, & Sandra Katerina Kukec. *Računovodstvo*. Varaždin: FOI, Tiva, 2008
- [13] Nikolić, Dragan. *Ekonomika u hotelijerstvu*. Beograd: VŠH, 2009
- [14] Niven, Paul. *Balanced scorecard –korak po korak*. Zagreb: Masmedia, 2007.
- [15] Novićević, Blagoje. *Ekonomika preduzeћа*. Beograd: Ekonomski fakultet, 2009.
- [16] Penezić, Nenad. *Ekonomika preduzeћа*. Novi Sad: FTN Izdavastvo, 2005
- [17] Smlatić Šefik & Božidar Stavrić. *Teorija poslovne ekonomije*. Banja Luka, 2011
- [18] Stavrić Božidar, & Željko Baroš. *Teorija troškova*. Beograd: CIP, 2005
- [19] Vukadinović, Predrag, & Zoran Jović. *Investicije*. Beograd: Univerzitet Singidunum, 2012
- [20] Živković Momčilo. *Ekonomika poslovanja*. Beograd, 2006
- [21] Кожухаров, Сашо. *Современо финансиско сметководство*. Скопје: Факултет за туризам и менаџмент